

Läkemedel - förvaring

Hitta i dokumentet

[Syfte](#)
[Ansvar](#)
[Allmänt](#)
[Avdelningsförråd](#)
[Förvaring av narkotika](#)
[Passagesystem](#)
[Förvaringstemperatur](#)
[Läkemedelsprov](#)
[Kemisk-tekniska medel](#)
[Patientens egna läkemedel](#)
[Slutenvårdsdos](#)
[Förvaring utanför det låsta skåpet/förrådet](#)

[Läkemedelsvagnar vid Hallands sjukhus och Psykiatri](#)
[Vätskevagnar vid Hallands sjukhus](#)
[Medicinska gaser](#)
[Hållbarhet](#)
[Genomgång av läkemedelsförråd](#)
[Städning av läkemedelsförråd](#)
[Indragning av läkemedel](#)
[Stängning av enhet](#)
[Bilagor](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)
[Uppdaterat från föregående version](#)

Syfte

Att säkerställa att läkemedel förvaras på ett korrekt sätt så att läkemedlets egenskaper kvarstår under utsatt hållbarhetstid. Att säkerställa en säker och överskådlig förvaring. Att verka för en god arbetsmiljö i läkemedelsrummet.

Ansvar

Ansvar för läkemedelsförråd kan överlåtas till sjuksköterska eller tandsköterska/tandhygienist (inom tandvården). Verksamhetschef eller avdelningschef utser behörig person att förestå läkemedelsförrådet (läkemedelsansvarig sjuksköterska eller beställningsansvarig tandsköterska/tandhygienist). Ansvaret för dessa personer framgår av uppdragsbeskrivningen, se regional rutin [Läkemedel-Ansvarsfördelning](#).

Allmänt

Förvaring

Läkemedel som förvaras i förråd ska vara i fullgott skick och de ska förväntas komma till användning inom rimlig tid.

Avdelningsförråd

Läkemedel ska förvaras inlåsta.

Läkemedelsförrådet bör vara beläget så att arbetet kan utföras ostört. Det bästa alternativet är låsbart läkemedelsrum. I annat fall kan låsbara medicinskåp användas.

I läkemedelsrummet får endast personal som iordningställer läkemedel eller gör förrådstillsyn vistas.

Läkemedel ska förvaras överskådligt och enligt tillverkarens anvisningar. Exempel på uppdelning kan vara:

- läkemedel för injektion
- övriga läkemedel för invärtes bruk
- läkemedel för utvärtes bruk

Läkemedlen förvaras i bokstavsordning alternativt i ATC-kodsordning, dvs. farmakologisk/terapeutisk gruppindelning, se FASS för vidare information. Förvaring i ATC-kodsordning innebär att preparat med likartad effekt eller användningsområde förvaras tillsammans. Att anordna förrådet i ATC-kodsordning minskar risken för namnförväxlingar samtidigt som överskådligheten förbättras.

Läkemedel ska förvaras i sin originalförpackning. Av säkerhetsskäl får uttagen dos i form av lösa tabletter, kapslar etc. aldrig återföras till originalförpackningen. En intakt endosförpackning kan dock användas till annan patient. Tryckpack i folie som inte är endosförpackningar får inte klippas itu. Väsentliga uppgifter såsom batchnummer (tillverkningsnummer) och utgångsdatum kan då förloras och hållbarheten inte garanteras.

Förvaring av narkotika

Det är en rekommendation att förvara narkotiska läkemedel på avskild plats i förrådet för att lättare komma ihåg att journalföra dessa, se [Läkemedel-narkotikahantering](#)

Passagesystem

Endast den som har till uppgift att iordningställa/administrera/beställa eller kontrollera läkemedel får ha tillgång till läkemedelsförrådet/läkemedelsskåp. Behörighet ska tilldelas restriktivt.

Första linjechef ansvarar för kontroll och utlämnande av behörighet via SITHS-kort/nycklar/kod samt att det finns lokala rutiner för hantering av dessa behörigheter. SITHS-läsare med personlig kod är att föredra för tillgång till läkemedelsförråd, SITHS-läsare utan kod kan användas för läkemedelsskåp. Om SITHS-läsare ej är möjligt/applicerbart kan enheten välja att ha:

- Individbundna nycklar/koder till kodlås som lämnas ut och kvitteras, se *Bilaga 1*.
- Ett system där nycklar kvitteras ut för användning under ett arbetspass, se *Bilaga 2*. Kontroll av att antalet nycklar stämmer bör göras regelbundet enligt enhetens rutiner. Kontrollen ska bokföras samt signeras av sjuksköterska som gjort kontrollen. Listan sparas enligt enhetens rutiner.

Förvaringstemperatur

Förvaringstemperatur för läkemedel anges i regel på förpackningen, i bipacksedeln och i produktresumén. Följande förvaringsanvisningar förekommer:

- Förvaras vid högst 30 °C
- Förvaras vid högst 25 °C
- Förvaras i kylskåp (2 °C - 8 °C)
- Förvaras i djupfrost tillstånd

Läkemedel som kräver kylförvaring kommer i emballage som ska vara märkt "innehåller kylvara". Kylskåpstemperaturen ska kontrolleras dagligen. Rumstemperatur kan noteras veckovis vid stabil temperatur. Vid varma temperaturer under sommaren bör temperaturen bevakas dagligen. Uppmätta värden noteras i temperaturprotokoll, se *Bilaga 3 - Temperaturprotokoll*. Använd gärna en digital termometer med temperaturgivare på sladd. Bäst noggrannhet för mätning i kylskåp fås om temperaturgivaren förvaras i ett provrör med vattenfri glycerol.

Temperaturavvikelse rapporteras till första linjechef. Vid avvikelser i temperatur, kan Läkemedelsenheten kontaktas för bedömning av läkemedlens brukbarhet. Om

kylskåpstemperaturen avviker ska samtliga läkemedel kontrolleras med avseende på om de tål den avvikande temperaturen. Uppgifterna går i de flesta fall att hitta i FASS.

Läkemedelsprov

Tillverkaren får dela ut läkemedelsprov i enstaka förpackningar till läkare som information om utformningen av läkemedlet och dess förpackning. De får inte placeras i läkemedelsförrådet och får inte användas för behandling av patient (LVFS 1995:25).

Kemisk-tekniska medel

Kemisk-tekniska medel ska förvaras separerat ifrån läkemedel på ett betryggande sätt så att brand och explosionsrisk beaktas.

Patientens egna läkemedel

Patientens egna läkemedel får inte förvaras tillsammans med andra läkemedel i förrådet. Om enheten förvarar patientens egna läkemedel ska dessa förvaras väl separerade från enhetens läkemedel i separata lådor/backar eller påsar, märkt med patientens namn och födelsedatum.

Vid förvaring av patientbunden narkotika ska förbrukningsjournal föras för varje enskilt preparat och patient.

Inom slutenvården kan patienten tillåtas att ha egna läkemedel i skåpet vid sängen.

Slutenvårdsdos

Dospåsar från slutenvårdsdos förvaras enligt rutin [Slutenvårdsdos – Läkare och Sjuksköterskor](#)

Förvaring utanför det låsta skåpet/förrådet

Om det är förenligt med en säker hantering, får läkemedel som måste vara lätt tillgängliga för hälso- och sjukvårdspersonalen förvaras utanför det låsta läkemedelsskåpet/- förrådet.

Dessa läkemedel ska finnas förtecknade i särskild lista, se *Bilaga 4 - Lista*. Det kan gälla:

- Läkemedel för omläggning av sår
- Läkemedel som används i akuta situationer (t.ex. akutlåda eller akutvagn)
- Läkemedel som ofta används t.ex. natriumkloridlösning och bedövningsmedel

Läkemedelsvagnar vid Hallands sjukhus och Psykiatrin

Läkemedelsvagnar betraktas som förråd. De ska förvaras inlåsta eller låsta alternativt larmade när de inte används. Lådorna i vagnen är normalt patientbundna. Vissa lådor kan disponeras för de vanligaste läkemedlen, som ordineras enligt generella direktiv eller vid behov och för sprutor och andra doseringshjälpmedel. Läkemedel utanför bassortiment som beställs till enskild patient placeras lämpligen direkt i läkemedelsvagnen.

Vätskevagnar vid Hallands sjukhus

Vätskevagnar är speciella vagnar som innehåller infusions-, spol- och dialysvätskor. Byte av vagn och påfyllnad sker kontinuerligt enligt överenskommelse med Läkemedelsenheten och Regionservice. Vätskevagnen ska förvaras tillförlitlig exempelvis i läkemedelsrummet.

Medicinska gaser

Medicinska gaser ska förvaras med beaktande av brandskydds- och säkerhetsaspekter i enlighet med "Rutin för Gassäkerhet". Du som jobbar inom Region Halland når rutinen och dess bilagor via Intranätet: [Gassäkerhet](#)

Förvaring av medicinska gaser ska ske enligt följande:

- Vid normala temperaturförhållanden
- I ett väl ventilerat utrymme, ej brännbart material i närheten
- Dörren till förvaringsutrymmet ska på utsidan vara försedd med varningsskylt för gasflaskor
- Flaskorna ska vara säkrade vid vägg, kärra eller flaskhållare
- Olika gassorter ska särskiljas från varandra

Hållbarhet

Brytdatum ska alltid noteras på ett läkemedel som ska användas vid mer än ett tillfälle. Varje hälso- och sjukvårdspersonal som iordningsställer ett läkemedel från öppnad förpackning har ansvar att kontrollera att läkemedlet fortfarande är brukbart enligt gällande anvisning. Information om hållbarheter kan oftast ses i FASS under avsnittet "hållbarhet, förvaring och hantering". Alternativt kan information inhämtas från [Läkemedelsverkets dokument "SLS \(svensk läkemedelstandard\)](#) – Förvaring, märkning, lagring och användningstider för läkemedel".

Genomgång av läkemedelsförråd

Läkemedelsförrådet bör kontrolleras minst en gång per månad av läkemedelsansvarig sjuksköterska/beställningsansvarig tandsköterska/tandhygienist eller avdelningsfarmaceut. Läkemedel vars användningstid eller utgångsdatum har överskridits samt preparat som inte längre används ska gallras ut. Vid behov beställs nya läkemedel hem. Genomgång av förrådet noteras i särskilt protokoll, se *Bilaga 5 - Genomgång*.

Städning av läkemedelsförråd

Läkemedelsförrådet ska hålla god ordning genom att läkemedelshyllorna hålls dammfria och rena. Arbetsytorna ska torkas av dagligen med alkoholbaserat desinfektionsmedel inklusive rengöringsmedel. Golvet i läkemedelsrummet ska städas regelbundet av Regionservice personal. Kylskåp rengörs en gång per månad. Obs. Töm kondensbehållaren vid behov.

Vätskevagn som inte hanteras och fylls på av Regionservice i vätskeförrådet, ska rengöras regelbundet med alkoholbaserat desinfektionsmedel av enhetens personal.

Indragning av läkemedel

Om ett läkemedel av någon anledning blir föremål för indragning meddelar Läkemedelsenheten detta till första linjechef och läkemedelsansvarig sjuksköterska/beställningsansvarig tandsköterska/tandhygienist. Åtgärder ska vidtas enligt indragningsskrivelsen, se även regional rutin [Läkemedel- beställning](#)

Stängning av enhet

Om en enhet stängs för en kortare eller längre tid måste ansvariga se till att läkemedel och nycklarna till läkemedelsförråden förvaras på ett betryggande sätt så att obehöriga inte kommer åt detta. Vid stängning under längre tid töms förrådet, och läkemedlen kan överlåtas till annan enhet.

Bilagor

[Bilaga 1 Lista för fast utlämnade nycklar/koder](#)

[Bilaga 2 Lista daglig utlämning av nycklar](#)

[Bilaga 3 Temperaturkontroll protokoll](#)

[Bilaga 4 Lista över läkemedel som förvaras utanför låst läkemedelsförråd](#)

[Bilaga 5 Genomgång av läkemedelsförråd](#)

Uppdaterat från föregående version

2023-05-16 Uppdaterad i sin helhet.

- Förtydligande i avsnitt "ansvar" – ansvar att förestå ett läkemedelsförråd kan tilldelas även tandsköterska/tandhygienist inom FTV. Lagt till länk till regional rutin Läkemedel- Ansvarsfördelning.
- Avsnitt "Avdelningsförråd": Borttag av tidigare mening om förvaring av rekvisitionsblock och receptblock.
- Avsnitt "Förvaring av narkotika": Lagt till länk till regional rutin Läkemedel – Narkotikahandtering.
- Avsnitt "Nycklar/kodlås" ändras till "Passagesystem". Förtydligande i text om vem som kan ha tillgång till förråd. Tillägg om tilldelning och kontroll av behörighet till läkemedelsförvaring som även inkluderar behörighet via SITHS-kort, ej endast nycklar. Förtydligande kring vad som föredras av lås gällande läkemedelsförråd.
- Avsnitt "Förvaringstemperatur": Ändrat lydelsen från daglig mätning av rumstemperatur till veckovis där enheten finner det lämpligt.
- Nytt avsnitt "Slutenvårdsdos": om läkemedel från slutenvårdsdos, med hänvisning till rutinen "Slutenvårdsdos – Läkare och sjuksköterskor".
- Avsnitt "Förvaring utanför det låsta skåpet/förrådet": Förtydligande om läkemedlen som måste finnas lätt tillgängliga; "för hälso- och sjukvårdspersonalen".
- Avsnitt "Medicinska gaser": lagt till länk till rutin "Gassäkerhet".
- Nytt avsnitt: "Hållbarhet": om brytdatum och läkemedels hållbarhet efter öppnande, dvs användningstid.
- Avsnitt "städning av läkemedelsförråd": Kylskåp ska rengöras en gång i månaden. Vätskevagnar rengörs av enhetens egen personal, om inte vagnen hanteras via påfyllnad av Regionenservice i vätskeförrådet.
- Avsnitt indragning: Avdelningschef ändrat till "första linjeförst", samt lagt till länk till regional rutin "Läkemedel – Beställning" där indragningar av läkemedel beskrivs mer i detalj.

Ersätter 2018-08-10

Tidigare versioner:

2018-08-10: Tillägg om medicinska gaser.

Ny regiongemensam rutin. Ersätter 2015-04-21 inom Hallands sjukhus och Psykiatri Halland samt 2016-06-23 inom Närsjukvården.